

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT ARXITEKTURA-QURILISH UNIVERSITETI**

«TASDIQLAYMAN»

**Ilmiy tadqiqot va innovatsiyalar
prorektori v.b.**

D.Sh. Mirdjalilova

_____ 2025-y.

08.00.03-“SANOAT IQTISODIYOTI”

**ixtisosligi bo'yicha mutaxassislik fanidan
malakaviy imtihon topshirish**

D A S T U R I

Toshkent – 2025

Dastur Toshkent arxitektura-qurilish universiteti Ilmiy texnik kengashida ko'rib chiqilgan va 2025-yil "___" _____ dagi "___" – sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

Tuzuvchilar:

Nurimbetov Ibragimovich	Ravshan	—	TAQU "Menejment" kafedrası professori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Djabriyev Normurodovich	Akbarali	—	TAQU "Iqtisodiyot va ko'chmas mulk" kafedrası professor, iqtisodiyot fanlari doktori
Axmedova Shuxratovna	Nilufar	—	TAQU "Iqtisodiyot va ko'chmas mulk" kafedrası mudiri, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Taqrizchilar:

Djurabayev Djurabayevich	Otabek	—	TDIU "Moliya va raqamli iqtisodiyot" kafedrası mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Allayeva Jalgasovna	Gulchehra	—	TDTU "Sanoat iqtisodiyoti va menejmenti" kafedrası mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ushbu dastur "Iqtisodiyot va ko'chmas mulk" kafedrasining 2025-yil "___"
_____ dagi ___ - son majlisida ko'rib chiqilgan.

**"Iqtisodiyot va ko'chmas mulk"
kafedrası mudiri**

i.f.f.d., dots. N.Sh. Axmedova

KIRISH

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi “O‘zbekiston-2030” strategiyasi to‘g‘risidagi PF-158-sonli Farmonida sanoatning «drayver» sohalarini rivojlantirish va hududlarning sanoat salohiyatini to‘liq ishga solish, sanoatda qo‘shilgan qiymat hajmini 45 milliard dollarga yetkazish va 2,5 millionta yuqori daromadli ish o‘rinlarini yaratish, yirik korxonalar tomonidan import o‘rnini bosuvchi mahsulotlarni ishlab chiqarish va hududiy korxonalar bilan kooperatsiya aloqalarini kengaytirish, sanoat kooperatsiyasini yo‘lga qo‘ygan korxonalarni faol rag‘batlantirish tizimini joriy qilish masalalari ta’kidlab o‘tilgan¹.

Iqtisodiyot tarkibida sanoatning rivojlanishi dinamikasidagi muhim o‘zgarish sifatida korxonalar va ishlab chiqarishni modernizatsiyalash, texnik va texnologik yangilanish asosida sanoatda chuqur tarkibiy o‘zgarishlar va diversifikatsiyaning amalga oshirilgani hisoblanadi.

Mamlakatimiz sanoat siyosatidagi asosiy ustuvorlik institutsional islohotlarning sifatini oshirish va tadbirkorlik faoliyatiga keng yo‘l ochib berish, sanoat ishlab chiqarishni modernizatsiyalash va diversifikatsiyalash, iqtisodiyotning sanoat korxonalarini qo‘llab-quvvatlash, o‘rta va uzoq muddatda sanoatni rivojlantirish bo‘yicha dasturiy chora-tadbirlarni amalga oshirishga qaratildi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev tomonidan Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy sektor uchun keng yo‘l ochish maqsadida eksklyuziv huquqlarni bekor qilish va davlat ishtirokidagi kompaniyalarni xususiylashtirish hisobiga 25 dan ortiq faoliyat turi bo‘yicha monopoliyalarni tugatish, 2022-yilda 14 ta, shu jumladan sertifikatlashtirish xizmatlari; 2023-2025-yillarda 11 ta, shu jumladan neft mahsulotlarini saqlash, temir yo‘llarda tashishda qo‘shimcha xizmatlarni ko‘rsatish, aerovokzal va vokzal oldi komplekslarini yuritish xizmatlari, temir yo‘lda ekspeditorlik xizmatlari ko‘rsatish, taraqqiyot strategiyasida hududlarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo‘yicha belgilangan vazifalar doirasida hududlar bilan ishlashning quyidagilarni nazarda tutuvchi yangi tartibni o‘rnatish, 2022-2026-yillarga mo‘ljallangan hududlarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo‘yicha dasturlar asosida har yili barcha tuman va shaharning muammo va imkoniyatlarini chuqur o‘rgangan holda hududlar kesimida taraqqiyot dasturlari ishlab chiqilishi alohida ta’kidlandi².

2022-2026-yillarda Innovatsion faoliyat subyektlari (sanoat ishlab chiqarish tashkilotlari) sonini 613 tadan 2 250 tagacha yetkazish; innovatsion infratuzilma

¹ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.09.2023 yildagi “O‘zbekiston-2030” strategiyasi to‘g‘risidagi PF-158-sonli Farmoni. <https://lex.uz/docs/6600413>

² O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida” gi PF-60-son Farmoni.

subyektlari (texnoparklar, texnologiyalar transferi markazlari, innovatsion klasterlar, vechur tashkilotlar, innovatsiya markazlari, biznes-inkubatorlar va akseleratorlar) sonini 3 baravarga oshirish; innovatsion tadbirkorlik natijasida yaratiladigan yangi ish o‘rinlari sonini 4 baravarga oshirish; ichki va tashqi bozorlarda tijoratlashtirish natijasida yaratiladigan yangi innovatsion ishlanmalar sonini 2 baravarga oshirish.

Strategiyani hududlar kesimida amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari, shu jumladan quyidagilarni nazarda tutadi: hududdagi innovatsion markazlar sonini 494 tagacha yetkazish; texnologik innovatsiyalar bilan shug‘ullanuvchi mahalliy sanoat korxonalari sonini 600 tagacha yetkazish; hududlarda yaratiladigan yangi texnologiyalar sonini 384 tagacha oshirish; hududlarda yillik ro‘yxatga olingan patentlar sonini 184 tagacha yetkazish; xorijiy tashkilotlar bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan ilmiy, innovatsion va texnologik loyihalar sonini 183 tagacha oshirishga qaratilgan³.

Bundan besh yil muqaddam mamlakatimizda boshlangan keng ko‘lamli va shiddatli islohotlar jamiyatimiz hayotidagi ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy munosabatlarni tubdan o‘zgartirib, O‘zbekistonni jahonga yangi qiyofada namoyon qildi. “Yangi O‘zbekiston” iborasi paydo bo‘lgani, u xalqaro maydonda real ijtimoiy hodisa sifatida e’tirof etilayotgani, yuritilayotgan siyosatning naqadar to‘g‘ri va puxta ekanini yaqqol tasdiqlaydi.

Prezidentimizning bevosita tashabbusi bilan ishlab chiqilgan va bugun ijobiy natijasi yaqqol ko‘rinayotgan davlat dasturlari ijrosiga ko‘ra, o‘zlashtirilgan investitsiyalarning deyarli 65 foizi sanoat va infratuzilma loyihalariga to‘g‘ri keladi. Natijada, so‘ngi 4-yilda mamlakat YaIM tarkibida sanoatning ulushi 25 foizdan 33 foizga, sanoat mahsulot ishlab chiqarish hajmi esa 1,3 barobarga o‘ydi. Ushbu davrda 441 trillion so‘mlik 47 mingdan ziyod yirik, o‘rta va kichik loyihalar ishga tushirilib, 680 mingdan ortiq doimiy yangi ish o‘rinlari yaratildi.

Mamlakatimizda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini har tomonlama qo‘llab-quvvatlashga qaratilayotgan doimiy e’tibor tufayli ularning soni yildan-yilga oshib bormoqda. Chunonchi, 2021-yilning 1-yanvar holatiga ko‘ra, yurtimizda faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar (fermer va dehqon xo‘jaliklarisiz) 411 203 taga yetib, 2017-yilga nisbatan 181203 taga yoki 178,8 foizga ko‘paygan. 2020-yilda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining mamlakatimiz yalpi ichki mahsulot hajmidagi ulushi 53,9 foizni tashkil etdi.

Dasturda qo‘yilgan mavzu va masalalar “Sanoat iqtisodiyoti” ixtisosligi bo‘yicha talabgorlarning faqatgina shu sohadagi umumiy bilim darajasini aniqlash bilan cheklanmasdan, balki shu sohadagi muammolar va ularning yechimlarini topish bo‘yicha bilimga ega ekanligini namoyish eta olishini talab etadi.

³ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 6-iyuldagi “2022-2026 yillarda O‘zbekiston Respublikasining Innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” gi PF-165-son Farmoni

I BO‘LIM. SANOAT IQTISODIYOTI

Sanoat - milliy iqtisodiyotning yetakchi tarmog‘i

Sanoatning «drayver» sohalarni rivojlantirish. Sanoat va uning milliy iqtisodiyot rivojida roli va o‘rni. Sanoat-moddiy ishlab chiqarishning eng yirik yetakchi tarmog‘i. Sanoat va aholining ish bilan bandligi masalasi. Sanoatning tarixiy rivojlanish yo‘llari va asosiy yakunlari. O‘zbekiston Respublikasi sanoatining asosiy ko‘rsatkichlari va ularning dinamikasi. Sanoatda iqtisodiy o‘sish. Sanoat tarmoqlarining o‘sishi tendensiyasi-elektr energiyasini ishlab chiqarish, neft va gaz qazib olish, po‘lat va prokat rangli metallar va kimyoviy mahsulotlar, ishlab chiqarishi mashinasozlik va metallga ishlov berish sohasining mahsulotlari qurilish materiallari yengil va oziq-ovqat sanoatida mahsulot ishlab chiqarish dinamikasi. Jahon sanoat ishlab chiqarishida O‘zbekiston sanoatining tutgan o‘rni va strategik hamkorlikni kuchaytirish muammolari. “O‘zbekiston-2030” strategiyasi to‘g‘risidagi PF-158-sonli Farmonining maqsadi va vazifalari.

Sanoat tarmoq tuzilmasi va tarkibiy siljishlar

Hududlarning sanoat salohiyatini to‘liq ishga solish. Tuzilma siyosati, uning mohiyati va ahamiyati. Ijtimoiy mehnat taqsimoti va sanoat tarmog‘ining shakllanishi. Sanoat tarmog‘i tuzilmasi va uni belgilovchi omillar. Sanoatning tarmoqlarga bo‘linishi va tarmoq tuzilishi. Sanoat tarmoq tuzilishining ko‘rsatkichlari. Sanoat tarmoq tuzilmasining progressivlik mezonlari. Sanoat tarmoq tuzilishini belgilovchi omillar. Tarmoq tuzilmasi o‘zgarishining asosiy tendensiyasi. Sanoatning zamonaviy tarmoq tuzilmasi va uni takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlari. Tarkibiy o‘zgarishlarni amalga oshirish borasidagi yaqin va uzoq istiqboldagi ustuvor vazifalar. “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida” gi PF-60-son Farmonining maqsadi va vazifalari.

Tarkibiy o‘zgartirishlarni chuqurlashtirish, milliy iqtisodiyotning yetakchi tarmoqlarini modernizatsiya va diversifikatsiya qilish hisobiga uning raqobatbardoshligini oshirish

Milliy iqtisodiyotning mutanosibligi va barqarorligini ta‘minlash, uning tarkibida sanoat, xizmat ko‘rsatish sohasi, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik ulushini ko‘paytirish; ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik jihatdan yangilash, ishlab chiqarish, transport-kommunikatsiya va ijtimoiy infratuzilma loyihalarini amalga oshirishga qaratilgan faol investitsiya siyosatini olib borish; yuqori texnologiyali qayta ishlash tarmoqlarini, eng avvalo, mahalliy xomashyo resurslarini chuqur qayta ishlash asosida yuqori qo‘shimcha qiymatli tayyor mahsulot ishlab chiqarishni jadal rivojlantirishga qaratilgan sifat jihatidan yangi bosqichga o‘tkazish orqali sanoatni yanada modernizatsiya va diversifikatsiya qilish; iqtisodiyot tarmoqlari uchun samarali raqobatbardosh muhitni shakllantirish hamda mahsulot va xizmatlar bozorida monopoliyani bosqichma-bosqich kamaytirish; prinsipial jihatdan yangi mahsulot va texnologiya turlarini o‘zlashtirish, shu asosda ichki va tashqi bozorlarda milliy tovarlarning

raqobatbardoshligini ta'minlash; ishlab chiqarishni mahalliy lashtirishni rag'batlantirish siyosatini davom ettirish hamda, eng avvalo, iste'mol tovarlar va butlovchi buyumlar importining o'rnini bosish, tarmoqlararo sanoat kooperatsiyasini kengaytirish.

Iqtisodiyotda energiya va resurslar sarfini kamaytirish, ishlab chiqarishga energiya tejaydigan texnologiyalarni keng joriy etish, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish, iqtisodiyot tarmoqlarida mehnat unumdorligini oshirish; faoliyat ko'rsatayotgan erkin iqtisodiy zonalar, texnoparklar va kichik sanoat zonolari samaradorligini oshirish, yangilarini tashkil etish; xizmat ko'rsatish sohasini jadal rivojlantirish, yalpi ichki mahsulotni shakllantirishda xizmatlarning o'ri va ulushini oshirish, ko'rsatilayotgan xizmatlar tarkibini, eng avvalo, ularning zamonaviy yuqori texnologik turlari hisobiga tubdan o'zgartirish; turizm industriyasini jadal rivojlantirish, iqtisodiyotda uning roli va ulushini oshirish, turistik xizmatlarni diversifikatsiya qilish va sifatini yaxshilash, turizm infratuzilmasini kengaytirish; eksport faoliyatini liberallashtirish va soddalashtirish, eksport tarkibini va geografiyasini diversifikatsiya qilish, iqtisodiyot tarmoqlari va hududlarning eksport salohiyatini kengaytirish va safarbar etish; yo'l-transport infratuzilmasini yanada rivojlantirish, iqtisodiyot, ijtimoiy soha, boshqaruv tizimiga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish. "O'zbekiston-2030" strategiyasi to'g'risidagi PF-158-sonli Farmonining maqsadi va vazifalari.

Iqtisodiyotda davlat ishtirokini kamaytirish, xususiy mulk huquqini himoya qilish va uning ustuvor mavqeini yanada kuchaytirish, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojini rag'batlantirishga qaratilgan institutsional va tarkibiy islohotlarni davom ettirish

Xususiy mulk huquqi va kafolatlarini ishonchli himoya qilishni ta'minlash, xususiy tadbirkorlik va kichik biznes rivoji yo'lidagi barcha to'siq va cheklovlarni bartaraf etish, unga to'liq erkinlik berish, «Agar xalq boy bo'lsa, davlat ham boy va kuchli bo'ladi» degan tamoyilni amalga oshirish; kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni keng rivojlantirish uchun qulay ishbilarmonlik muhitini yaratish, tadbirkorlik tuzilmalarining faoliyatiga davlat, huquqni muhofaza qiluvchi va nazorat idoralari tomonidan noqonuniy aralashuvlarning qat'iy oldini olish; davlat mulkini xususiylashtirishni yanada kengaytirish va uning tartib-taomillarini soddalashtirish, xo'jalik yurituvchi subyektlarning ustav jamg'armalarida davlat ishtirokini kamaytirish, davlat mulki xususiylashtirilgan obyektlar bazasida xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish; investitsiya muhitini takomillashtirish, mamlakat iqtisodiyoti tarmoqlari va hududlariga xorijiy, eng avvalo, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni faol jalb qilish; korporativ boshqaruvning zamonaviy standart va usullarini joriy etish, korxonalarni strategik boshqarishda aksiyadorlarning rolini kuchaytirish; tadbirkorlik subyektlarining muhandislik tarmoqlariga ulanishi bo'yicha tartib-taomil va mexanizmlarni takomillashtirish va soddalashtirish; mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jarayonlarini tartibga solishda davlat ishtirokini kamaytirish, davlat boshqaruvi tizimini markazlashtirishdan chiqarish va demokratlashtirish, davlat-xususiy

shariklikni kengaytirish, nodavlat, jamoat tashkilotlari va joylardagi o'zini o'zi boshqarish organlarining rolini oshirish.

Viloyat, tuman va shaharlarni kompleks va mutanosib ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish, ularning mavjud salohiyatidan samarali va optimal foydalanish

Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni jadallashtirish, xalqning turmush darajasi va daromadlarini oshirish uchun har bir hududning tabiiy, mineral-xomashyo, sanoat, qishloq xo'jaligi, turistik va mehnat salohiyatidan kompleks va samarali foydalanishni ta'minlash; hududlar iqtisodiyotini modernizatsiya va diversifikatsiya qilish ko'lamini kengaytirish, rivojlanish darajasi nisbatan past bo'lgan tuman va shaharlarni, eng avvalo, sanoat va eksport salohiyatini oshirish yo'li bilan jadal rivojlantirish hisobiga mintaqalar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasidagi farqlarni kamaytirish; yangi sanoat korxonalari va servis markazlarini tashkil etish, kichik sanoat zonalarini tashkil qilish, yirik xo'jalik birlashmalarining mablag'larini, banklarning kreditlarini va xususiy xorijiy investitsiyalarni jalb qilish hisobiga kichik shaharlar va shaharchalarni jadal rivojlantirish; sanoat va xizmatlar ko'rsatish sohasini jadal rivojlantirish hisobiga subvensiyaga qaram tuman va shaharlarni kamaytirish va mahalliy byudjetlarning daromad bazasini kengaytirish; sanoat korxonalari va boshqa ishlab chiqarish obyektlarini joylashtirishga qulay shart-sharoitlar yaratish, xususiy tadbirkorlikni keng rivojlantirish hamda aholining turmush sharoitini yaxshilash maqsadida hududlarning ishlab chiqarish, muhandis-kommunikatsiya va ijtimoiy infratuzilma tarmoqlarini yanada rivojlantirish va modernizatsiya qilish.

Sanoatda zamonaviy boshqaruv tizimi

Boshqaruv obyektiv zaruriyat va maqsadga yo'naltirilgan jarayon sifatida. Sanoatni va umumiy iqtisodni ilmiy asosda boshqarishni uyushtirish. Sanoatni ilmiy boshqarishning muhim muammolari. Boshqaruvning mohiyati, ahamiyati va vazifalari. Boshqaruvning asosiy tamoyillari va usullari. Bozor talablariga moslashtirilgan prognozlarni ishlab chiqish. Sanoatda barqarorlik tamoyili. Ishlab chiqarish va mehnatni moddiy va ma'naviy rag'batlantirish. Boshqarishning ilmiylilik, tejamkorlik, kadrlarni tanlash va joy-joyiga qo'yish tamoyillari. Sanoat boshqaruvining iqtisodiy, ijtimoiy, ruhiy va huquqiy usullari. Boshqaruvning zamonaviy tuzilishi. Boshqarishni takomillashtirishning zamonaviy asosiy yo'nalishlari.

Sanoat ishlab chiqarishini bashoratlash va rejalashtirish

Sanoat kooperatsiyasini rivojlantirish. Tarmoq va korxona darajasida sanoat ishlab chiqarishini rejalashtirishning xususiyatlari va uslubiy asoslari. Prognozlash: mohiyati, ahamiyati, mazmuni. Rejalashtirishning mohiyati va ahamiyati, vazifalari va tamoyillari. Sanoat tarmoqlarining joriy va istiqbolli faoliyatini rejalashtirishda shartnoma munosabatlarining ahamiyati va o'rni. Rejalashtirishning tamoyillari va usullari. Bozor iqtisodiyoti sharoitida rejalar tizimi. Reja - birinchi hujjat va

rejalashtirishning natijasi sifatida. Rejalarning turlari: indekativ, strategik, biznes-reja. Ishlab chiqarish rejasini tuzib chiqish va tasdiqlashni tashkil etish. Rejalashtirishni takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlari. “O‘zbekiston-2030” strategiyasi to‘g‘risidagi PF-158-sonli Farmonining maqsadi va vazifalari.

Ishlab chiqarishni ijtimoiy tashkil etish

Sanoatda ishlab chiqarishni ijtimoiy tashkil etishning shakllari va ularning o‘zaro bog‘liqligi. Konsentratsiyalashtirish, uning shakllari va ko‘rsatkichlari. Bozor iqtisodiyotiga o‘tishda kichik va xususiy korxonalarining ustuvorligi. Mahalliyashtirish uning mohiyati va ahamiyati mazmuni. Mahalliyashtiradigan ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish – inqirozga qarshi choralar dasturining eng ko‘plab masalalaridan biri ekanligi.

Ishlab chiqarishni ixtisoslashtirish, uning shakllari va ko‘rsatkichlari. Kooperativlashtirish tushunchasi, uning shakllari va darajasini ifodalovchi ko‘rsatkichlar. Sanoat korxona (firma)lari o‘rtasidagi ishlab chiqarish iqtisodiy aloqalarining turlari va ularni rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari. Diversifikatsiyalash. Uning mohiyati, ahamiyati va mazmuni. Iqtisodiyotni, jumladan, sanoatni diversifikatsiya qilishning eng muxim ustuvor yo‘nalishi. Kombinatlashtirish: mohiyati, ahamiyati, shakllari va ko‘rsatkichlari. Kombinatlashtirishning hozirgi ahvoli va istiqboli.

O‘zbekiston sanoatining xomashyo manbai va uni joylashtirish

Sanoatda xomashyo, uning xususiyatlari va turkumlanishi. Xomashyo va yoqilg‘i-energetika resurslari tushunchasi va ularni guruhlariga ajratish. Sanoat xomashyo bazasini kengaytirish uchun geologiya-qidiruv ishlari va tabiiy boyliklarni o‘rganishning ahamiyati. Foydali qazilmalar zaxiralarini turkumlarga ajratish. Mineral xomashyo va yoqilg‘ilarni iqtisodiy baholash. O‘zbekistonda mineral xomashyo, yoqilg‘ilarni qazib olib va elektr energiyasi ishlab chiqarish dinamikasi. Sun‘iy va sintetik materiallar ishlab chiqarishni kengaytirish va takomillashtirish. Resurslar tejamkorligining strategiyasi va taktikasi. Sanoatda xomashyo, yoqilg‘i va energiyani tejashning asosiy yo‘nalishlari. Mineral xomashyo va ulardan oqilona foydalanish. Inqirozga qarshi choralar dasturlarida belgilangan qat‘iy tejamkorlik tizimini joriy etish.

Sanoat ishlab chiqarishida baho va baholash

Sanoatda qo‘shilgan qiymat hajmini oshirish. Davlatning baho siyosati va uni amalga oshirish zaruriyati. Baho – bozor munosabatlarining iqtisodiy kategoriyasi sifatida. Baho va baholashning mohiyati, ahamiyati va zaruriyati. Bahoning funksiyalari, turlari va tuzilmasi. Uning boshqa iqtisodiy kategoriyalar bilan bog‘liqligi. Baholashni yaxshilashning asosiy yo‘nalishlari. Tovar sotishni ko‘paytirish. Maksimal foyda olish. Korxonalarining muayyan mavqeini saqlab qolish. “O‘zbekiston-2030” strategiyasi to‘g‘risidagi PF-158-sonli Farmonining maqsadi va vazifalari.

Sanoat ishlab chiqarishini joylashtirish

Sanoatni joylashtirish tamoyillari. Ishlab chiqarishni hududiy tashkil etishning mohiyati va ahamiyati. Sanoatni joylashtirish omillari. Ishlab chiqaruvchi kuchlarni joylashtirishga ta'sir etuvchi omillar. Ayrim sanoat tarmoqlarini joylashtirishdagi o'ziga xos xususiyatlar. Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqaruvchi kuchlarni joylashtirishning o'ziga xos xususiyatlari. Ayrim korxonalarni joylashtirishning iqtisodiy asoslash usuli. Sanoatni joylashtirishdagi siljishlarning iqtisodiy samaradorligi. Sanoat ishlab chiqarishini joylashtirish - ijtimoiy ishlab chiqarishning tashkil etishni muhim shakli sifatida. Sanoat ishlab chiqarishini joylashtirish tamoyillari. Sanoat ishlab chiqarishini joylashtirish omillari. Ayrim sanoat tarmoqlarini joylashtirishdagi o'ziga xos xususiyatlar. Erkin industrial-iqtisodiy zona: uning mohiyati ahamiyati, mazmuni.

Korxona - mustaqil xo'jalik faoliyatini yurituvchi bozor subyekti

Milliy iqtisodiyotni rivojlanishi va aholi bandligini ta'minlashda korxonaning o'rni va roli. Zamonaviy korxonalar tasnifi. Korxonalarning birlashmalari. Korxonalarning mustiqilligi va mas'uliyati. Bozor munosabatlari sharoitida davlat va korxonalar o'rtasidagi munosabat. Korxonalarning erkinligi va cheklanishlar. Korxonaning ichki va tashqi muhiti. Korxonaning ishlab chiqarish va bozor munosabatlari (aloqalari). Raqobat sharoitida korxonalarning xarakatlari (o'zini tutishi). Xo'jalik yuritishning zamonaviy bozor tizimi tomonidan korxona faoliyatiga qo'yiladigan talablar. Korxonaning jamiyat oldidagi ijtimoiy mas'uliyati. "O'zbekiston-2030" strategiyasi to'g'risidagi PF-158-sonli Farmonining maqsadi va vazifalari.

Korxonani tashkil etish va faoliyatini to'xtatish

Korxonani tashkil etishning huquqiy asoslari va tamoyillari. Korxonani tashkil etish tartibi va bosqichlari. Korxonani tashkil etish uchun zaruriy ta'sis hujjatlari. Tashkil etilayotgan korxonani davlat ro'yxatidan o'tkazish. Korxona mulki va rekvizitlari. Yangidan tashkil etilayotgan korxona faoliyatining boshlanishi va uning asosiy vazifalari. Korxonani qayta tashkil etish va faoliyatini to'xtatish. Korxonani qayta tashkil etish va tugatishning asosiy tamoyillari. Tugatish hay'ati va uning vazifalari.

Korxonani boshqarish

Boshqaruv korxona faoliyatidagi obyektiv zarurat. Boshqaruvning obyekti va subyekti. Boshqaruv munosabatlari. Boshqaruvning tashkiliy tuzilmalari. Boshqaruvning maqsadi, vazifalari va tamoyillari. Boshqaruv qarorlarini qabul qilish va ularning mas'uliyati korporativ boshqaruvning o'ziga xos jihatlari, uning ustunliklari va kamchiliklari. Boshqaruvning asosiy funksiyalari. Boshqaruv xodimlarining kasb mahorati va kompetentligi. Boshqaruv tizimini ishlab chiqarishning samaradorligiga erishish va korxonaning iqtisodiy barqarorligiga yo'naltirish. Boshqaruv qarorlari samardorligini baholash.

Korxona faoliyatini rejalashtirish va bashorat qilish

Biznes-rejalashtirish korxonani boshqarishdagi muhim qurol sifatida. Rejalashtirishni bozor mexanizmlari bilan mos kelishi. Rejalashtirishning uslubiy asoslari. Korxonada rejalashtirish turlari. Rejalar tizimi - rejalashtirish natijalarini aks ettirish sifatida. Rejaviy qarorlarni tayyorlash davri: strategik muammolarni tahlil qilish, korxona faoliyati kelgusi sharoitlarining prognozi, ishlab chiqarish topshiriqlarini va ularni amalga oshirish yo'llarini (vositalarini) aniqlash. Joriy reja - korxona faoliyatining asosiy hujjati sifatida. Korxona faoliyatida biznes-reja. Biznes-rejani ishlab chiqarishdagi asosiy vazifalari va uning tartibi. Biznes-rejani korxonani rivojlantirish stragegiyasi bilan bog'liqligi. Biznes-rejaning asosiy bo'limlari va ko'rsatkichlari.

Ishlab chiqarishning iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligi

Samaradorlik korxona faoliyatining «oynasi» sifatida. Bozor munosabatlari sharoitda samaradorlikning o'rni va ahamiyati. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish yo'nalishida korxonaning faoliyati. Ishlab chiqarish samaradorligining mohiyati, mezonlari va ko'rsatkichlari. Ishlab chiqarishning umumiy va solishtirma iqtisodiy samaradorligi. Xarajatlarning qoplanish davri - innovatsion yechimlarni, xarajatlar samaradorligining muhim ko'rsatkichi sifatida. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari. 2017-yilda mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning eng muhim ustuvor vazifalari va yo'nalishlari.

Korxonaning asosiy fondlari va ishlab chiqarish quvvati

Asosiy fondlarning mohiyati va ularning korxona faoliyatidagi o'rni. Ishlab chiqarish va noishlab chiqarish asosiy fondlari. Asosiy fondlar tuzilmasining ishlab chiqarish samaradorligiga ta'siri. Asosiy fondlarni baholash, eskirishi va ta'mirlash. Asosiy fondlar amortizatsiyasi va amortizatsiya ajratmalari. Amortizatsiya ajratmalarini hisoblash usullari. Asosiy fondlarni korxonaning ishlab chiqarish quvvati bilan aloqasi. Korxonaning asosiy fondlari va ishlab chiqarish quvvatidan foydalanish ko'rsatkichlari, ularni hisoblash uslubi. Korxona asosiy fondlari va ishlab chiqarish quvvatidan foydalanishni yaxshilash yo'llari.

Korxonaning aylanma mablag'lari

Aylanma mablag'lar tushunchasi, ularning tarkibi va tuzilmasi. Korxona aylanma mablag'larining asosiy vositalardan farqi. Bozor munosabatlari sharoitida aylanma mablag'larni shakllantirish manbalari. Aylanma mablag'larni korxonaning iqtisodiy barqarorligigi ta'siri. Aylanma mablag'larni me'yorlashtirish. Korxonaning aylanma mablag'larga bo'lgan talabini hisoblash. Korxonaning qarzga olingan va xususiy aylanma mablag'lari. Korxonaning ishlab chiqarish zahiralar. Zahiralar turlari va ularni hisoblash uslubi. Zahiralarni boshqarish va moddiy resurslarni tejash. Korxonada aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligi. Aylanma mablag'lardan foydalanish ko'rsatkichlarini va ularni hisoblash uslubi. Korxonaning aylanma mablag'laridan foydalanish samaradorligini oshirish yo'llari.

Korxonada hodimlar, mehnatni tashkil etish va haq to'lash

Xodimlar va ularning korxona faoliyatidagi o'rni. Zamonaviy sharoitlarda korxonaning kadrlar siyosati. Korxona hodimlari, ularning tarkibi va tuzilmasi. Korxona hodimlari harakati va uni rejalashtirish. Ishchilar – korxona ishlab chiqarish personalining asosiy qismi. Korxonada mehnat unumdorligi va uni oshirish zaxiralari. Korxonada mehnatga haq to'lash. Mehnatga haq to'lash shakllari va tizimlari. Mehnatga haq to'lashning tarifsiz tizimi. Mehnatni moddiy va ma'naviy rag'batlantirish. Kadrlar siyosati va mehnatga haq to'lashni tashkil etishda korxonaning vakolatlari.

Ishlab chiqarish harajatlari, foyda va rentabellik

Ishlab chiqarish xarajatlari, foyda va rentabellik tushunchalari. Mahsulot bahosi va tannarxi. Mahsulot tannarxini rejalashtirish va kalkulyatsiyasi. Mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarining tasnifi. Ishlab chiqarish xarajatlarini aniqlashning xorij tajribasi. Foyda korxona faoliyatining yakuniy natijasi sifatida. Foydaning ishlab chiqarish rentabelligi bilan aloqasi. Korxonada rentabellikni aniqlash uslubi. Foydani maksimallashtirish. Baho va xarajatlar tarkibini o'zgarishining foydaga ta'sirini tahlil qilish. Ishlab chiqarish rentabelligini oshirish yo'llari.

Korxonaning iqtisodiy xavfsizligi va tijorat siri

Korxonaning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning maqsadi va vazifalari. Korxona xavfsizligi konsepsiyasi. Korxonani iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tamoyillari. Korxona xavfsizligini ta'minlashni tashkil etish va boshqarish. Xavfsizlik xizmatining funksiyalari va uning tuzilmasi. Korxonaning tijorat siri. Korxona tijorat sirini himoya qilish samaradorligining korxona iqtisodiga ta'siri. Raqobatchilar to'g'risida ma'lumot olish uslublari. Korxona tijorat sirini himoya qilish.

Korxonaning biznes-rejasi

Biznes-rejaning funksiyalari bo'yicha iqtisodchilarining turli qarashlari. Biznes-rejaning mohiyati va vazifalari. Biznes-rejalarning ahamiyati va zaruriyati. Biznes-reja - yangi biznesning yuragi, xo'jalik boshqaruvining vositasi. Biznes-rejani tayyorlash bosqichlari. Biznes-rejaning loyiha varianti. Biznes-rejani rasmiylashtirish va tasdiqlash. Rasmiy va ishchi biznes-reja. Korxona missiyasi. Korxona etikasi. Korxona tanlab olgan qadriyatlar yo'nalishi. Biznes-reja maqsadlarini ishlab chiqish. Maqsadning biznes tizimidagi beshta funksiyasi. Maqsadlarning mazmuni va shakliga qo'yiladigan talablar. Biznes-rejaning axborotlar manbai. Biznes-reja tuzilmasini tanlash.

Ishlab chiqarish jarayoni va uni tashkil etish asoslari

Ishlab chiqarish jarayoni tushunchasi va mazmuni. Ishlab chiqarish jarayonini tashkil etish tamoyillari. Ishlab chiqarish jarayonining ko'rinishlari. Korxonada ishlab chiqarishni tashkil etish shakllari tavsifi: darajasi ko'rsatkichlari va iqtisodiy samaradorlik. Ishlab chiqarishni tashkil etish turlariga taqqoslama tavsif: amaliy,

seriyali va shaxsiy. Ishlab chiqarishni tashkil etish usullari. Oqim ishlab chiqarish tushunchasi, mohiyati va ko'rinishlari. Oqim liniyalarining afzalligi va kamchiliklari. Ishlab chiqarish oqimini tashkil etishni mukammallash yo'nalishlari. Ishlab chiqarishni tashkil etish shaxsiy va partiyaviy usullariga tavsif va xususiyati. Ishlab chiqarish jarayonini tashkil etish normativlari. Ishlab chiqarish siklining davomiyligi, tayyor mahsulot va mehnat vositalari chiqarish hajmi, tugallanmagan ishlab chiqarish kattaligi. Korxonada ishlab chiqarishni tashkil etish darajasini oshirishning asosiy yo'nalishlari.

Korxona strategiyasini shakllantirish

Ishlab chiqarishni tashkil etish strategiyasi konsepsiyasining mohiyati. Maqsadlarni shakllantirish tamoyillari. Tashqi muhitni hisobga olish va uni baholash usullari, korxonaning maqsadini aniqlovchi omillar. Raqobatchi faoliyatini tahlil qilish strategiyasi. Atrof muhitning o'zgarish sur'atlari va uning korxonaga ta'siri. Maqsadlar daraxti. Narxni shakllantirish mezonlari: aniqlik, qisqalik, o'lchovlilik, kelishilganlik. Korxonani rivojlantirishning bazaviy strategiyasi: o'sish strategiyasi (yangi bozorga kirish, bozorning rivojlanishi, geografik ekspansiya va firmalararo hamkorlik, tashqi iqtisodiy faoliyat), barqarorlik strategiyasi (iqtisod, strategik siljish), strategiyasi (boshqarish tizimini qayta ko'rish, moliyaviy qayta qurish, marketingni qayta qurish). Maqsadni amalga oshirish ketma-ketligi: qaror qabul qilish; maqsadni baholash; maqsadning qo'yilishi, atrofni tahlil qilish, resurs bilan ta'minlash, qarorni amalga oshirish, amalga oshirilgan qarorni baholash. Boshqarish zarurligi, mohiyati va obyektiv kerakligi. Boshqarish funksiyalari: rejalashtirish, tashkil etish, rahbarlik, koordinatsiya, nazorat. Boshqarish tamoyillari. Boshqarish usuli. Korxona faoliyatining samaradorligini oshirishida tashkiliy tuzilma va mazmuni. Tuzilmalar turi: to'g'ri funksional, shtabli. Vakillik mohiyati. Korxona maqsad va vazifalariga erishishida xodimlar motivatsiyasini boshqarish. Korxona raqobatbardoshligini tavsiflovchi ko'rsatkichlar.

Korxonalarning bankrotligi, kelib chiqishi va bosqichlari

O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining real sektori korxonalarini moliyaviy qo'llab-quvatlash, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va ishlab chiqarilgan mahsulotlarga ichki talabni rag'batlantirishga qaratilgan chora tadbirlar. Korxonalarda inqirozning kelib chiqishi, uning turlari va bosqichlari. Korxona bankrotligi: uning maqsadi, turlari va bosqichlari. "O'zbekiston-2030" strategiyasi to'g'risidagi PF-158-sonli Farmonining maqsadi va vazifalari.

Korxona to'lovga qobiliyati mohiyati va ko'rsatkichlari. Inqirozga qarshi boshqaruv asoslari

Korxonaning to'lovga qobiliyati mohiyati va asoslari. Korxona majburiyatlari, uning turlari. Korxonaning to'lovga qobiliyatsizligi asosiy sabablari. O'zbekistonda korxonalar to'lovga qobiliyatsizligini sabablarini kelib chiqishining o'ziga xos xususiyatlari. Korxonaning inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruvining tamoyillari.

Moliyaviy hisobotlar - korxona moliyaviy holatini tahlil qilishning axborot bazasi sifatida. Moliyaviy hisobot ko'rsatkichini o'zaro bog'liqligini ta'minlash.

Korxonaning inqiroz holatida moliyaviy-iqtisodiy holatini tahlili

Korxonani moliyaviy tahlilida matematik usullari. Korxona balansi trend tahlili. Korxona balansi moddalar qiyosiy tahlili. Korxonalar qarzдорligi ko'rsatkichlari. Korxonaning moliyaviy barqarorligini baholash. Korxona iqtisodiy samaradorligini baholash. Korxona resurslardan foydalanish taxminiy-baholash. Korxonani debitor va kreditorlik holatini baholash.

To'lovga qobiliyatsiz korxonalarni moliyaviy sog'lomlashtirish

Korxona moliyaviy holatini zaiflashuvi sabablari. Korxonani to'lovga qobiliyatsizlik sabablari. Korxonani moliyaviy sog'lomlashtirish bosqichlari va chora-tadbirlari. Korxona faoliyatini moliyaviy sog'lomlashtirish maqsadida boshqaruvning optimal variantlari. Korxona mulkini kompleks optimizatsiyalash bo'yicha chora – tadbirlar. Korxonalarni moliyaviy sog'lomlashtirish uchun inqirozga qarshi dasturlar.

Korxona raqobatbardoshligi va mahsulot sifati

Raqobatbardoshlik tushunchasi. Korxona raqobatbardoshligini ta'minlovchi omillar. Korxona raqobatbardoshligining ustun tomonlari: xodimlar, tovarlar va xizmatlar, tashkiliy tuzulma, tarmoq, mintaqa, davlat. Mahsulot sifati korxona raqobatbardoshligini ta'minlovchi asosiy omil. Mahsulot sifati va ko'rsatkichlari. Mahsulot sifatining texnik darajasi. Sifatni nazorat qilish. Sifatni boshqarish. Sifatni boshqarishda ISO-9000 xalqaro standartlarining mohiyati.

Inqirozga qarshi investitsion siyosat

Investitsiya siyosati tushunchasi. Moliyaviy resurslar cheklangan sharoitda investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari. Korxonani investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlari va ularni baholash. Investitsiyalar va tavakkalchilik. Inqiroz sharoitida tavakkalchilikni boshqarish. Tavakkalchilikni kelib chiqishi va boshqaruv tavakkalchilik turlari. Investitsion loyihalarni inqiroz sharoitida baholash.

Sanoat infratuzilmasi majmuida resurslardan samarali foydalanishni tashkil etish

Sanoat ishlab chiqarish jarayonini elektrlashtirishdagi mavjud muammolar. Elektr energiya resurslaridan samarali foydalanish. Energetika infratuzilmasi. Sanoatda suv resurslaridan foydalanishda yangicha munosabatlar. Sanoatda suvni tejashda yangi texnologiyalardan foydalanish. Sanoat ishlab chiqarish faoliyatida iqtisodiy-ekologik muammolar va ularni hal etish yo'llari.

Sanoat infratuzilma majmuida tayyorlov tizimi va uni rivojlantirishning ahamiyati

Sanoat ishlab chiqarishida tayyorlov tizimidagi mavjud muammolar. Ularni hal etishda infratuzilma faoliyatining o'ri. Sanoat firmalarini shakllantirish. Sanoat mahsulotlari eksportini kengaytirish muammolari va unga ta'sir etuvchi omillar. Axborot – kommunikatsiya infratuzilmasi.

Sanoat majmuasida ijtimoiy infratuzilmaning ahamiyati

Ijtimoiy infratuzilmaning sanoatdagi ahamiyati va undagi mavjud muammolar. Sanoat korxonalariga madaniy-maishiy xizmat ko'rsatishni rivojlantirish. Sanoat ijtimoiy fondlarning ahamiyati. Sanoat infratuzilmasi asosida xodimlarni himoya qilish va ularni sug'urtalash masalalari.

Sanoat majmuasida infratuzilma faoliyatini rivojlantirish va istiqbolini belgilash

Sanoat korxonalarida ustuvor yo'nalish deb belgilangan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik hamda xizmat ko'rsatuvchi korxonalar faoliyatining o'ri. Sanoat korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirishda xizmat ko'rsatuvchi infratuzilmalar faoliyatini baholash va istiqbolini belgilash.

Sanoatda investitsiyalarning iqtisodiy mohiyati va turlari

Investitsiyalar tushunchasi, uning turli talqinlari Jamg'armalar investitsiyalarning manbai sifatida. Jamg'armalarning mohiyati va investitsiyalar bilan aloqadorligi. Investitsiyalarning o'sishiga ta'sir etuvchi omillar. Investitsiyalar turlari. Investorlarning asosiy belgilari bo'yicha tasnifi. Moliyaviy va real investitsiyalar o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik. Moliyaviy investitsiyalarning investitsion jarayondagi roli. Investitsiyalashning maqsadlari va yo'nalishlari. Investitsiyalash obyektlarini rejalashtirish va tanlash. Investitsiyalarni alohida obyektlar yoki dasturlar bo'yicha rejalashtirish. Mukammal kapital bozori va investitsion loyihadan foydalanish muddatlari belgilangan holatlar uchun investitsion modellar. Mukammal kapital bozori va investitsion loyihadan foydalanish muddatlari o'zgaruvchan holatlardagi investitsion modellar. Korxonaning ishlab chiqarish-moliyaviy faoliyati rejalari bilan o'zaro aloqadorlikda investitsion rejalashtirish. Real investitsiyalarni amalga oshirish. Moliyaviy investitsiyalarni amalga oshirishning xususiyatlari. Investitsion resurslar.

Sanoatda kapital qo'yilmalar

Kapital qo'yilmalar real investitsiyalarning shakli sifatida. Kapital qo'yilmalar tushunchasining mohiyati va tasnifi. Kapital qo'yilmalarning takror ishlab chiqarish va texnologik tuzilmasi. Kapital qo'yilmalarning tarmoq bo'yicha va mintaqaviy taqsimlanishi. Kapital qo'yilmalarning iqtisodiy samaradorligini aniqlash tamoyillari. Kapital qo'yilmalarni davlat tomonidan tartibga solinishi va himoya

qilinishi. “O‘zbekiston-2030” strategiyasi to‘g‘risidagi PF-158-sonli Farmonining maqsadi va vazifalari.

Ko‘chmas mulkka va qurilishga investitsiyalar kiritish

Ko‘chmas mulkning investitsiyalash obyekti sifatidagi xususiyatlari. Ko‘chmas mulk tushunchasi. Ko‘chmas mulkka investitsiyalarni moliyalashtirish: shakllari va instrumentlari. Ishtirokchilar tasnifi. Ipoteka. Ko‘chmas mulk lizingi. Ko‘chmas mulk bozorida investitsion faoliyatni tartibga solish. Investitsion-qurilish kompleksi. Qurilishda pudrat munosabatlari. Tender savdolari. Kapital qurilish tushunchasi va uning texnik-iqtisodiy xususiyatlari. Kapital qo‘yilmalarni amalga oshirishda kapital qurilishning roli. Asosiy fondlarni takror ishlab chiqarish. Kapital qurilishning tashkiliy tuzilmasi va boshqarish asoslari. Qurilish ishlarini olib borish usullari. “Qulf kalitgacha” tizimi. Bosh pudratchi va subpudratchilar. Pudratchi qurilish tashkilotlarini shakllantirish va ularning tasnifi. Kapital qurilishdagi islohotlar.

Kapital qo‘yilmalarni moliyalashtirish

Kapital qo‘yilmalarni moliyalashtirish manbalari tushunchasi va ularning tasnifi. Makro va mikrodarajada kapital qo‘yilmalarni moliyalashtirish. Firmaning o‘z mablag‘lari. Firma daromadlarining tuzilmasi. Firmaning jalb qilingan mablag‘lari, ularning tuzilmasi. Qo‘shimcha moliyalashtirish xajmi omillari. Byudjet ajratmalari: tushunchasi, zarurati va imkoniyatlar. Kapital qo‘yilmalarga byudjet ajratmalarining xususiyatlari. To‘g‘ridan-to‘g‘ri budjetdan moliyalashtirish.

Sanoatda investitsion loyihalar va ularning tasnifi

Investitsion loyiha tushunchasi. Investitsion loyihalar tasnifi. Investitsiyalarning yo‘naltirilganligi. Zarur bo‘lgan investitsiyalar hajmi. Ko‘zlangan samara turi. Munosabatlar, aloqalar turlari. Pul oqimlari turlari. Tavakkalchilik. Investitsion loyihani amalga oshirish bosqichlari. Investitsion xarakterdagi qarorlar mantiqi va mazmuni. Tanlab olish va taqqoslash. Loyihani amalga oshirishni optimallashtirish. Investitsion dasturni shakllantirish. Loyihalarni hajm va vaqt bo‘yicha optimallashtirish.

Chet el investitsiyalariva ularni jalb etish bo‘yicha investitsion siyosat

Davlatning investitsion siyosati. Chet el investitsiyalari tushunchasi. O‘zbekiston iqtisodiyotiga chet el investitsiyalarini jalb qilishning zaruriyati. Investitsion muhitning jozibadorligini oshirish. Iqtisodiyotga chet el investitsiyalarini jalb qilishning huquqiy asoslari. To‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar va portfel shaklidagi chet el investitsiyalari. Sanoat tarmoqlariga chet el investitsiyalarini jalb etish dinamikasi. Xalqaro bozorlarga chiqishning asosiy shakllari orasida to‘g‘ridan-to‘g‘ri chet el investitsiyalarining o‘rni va roli. To‘g‘ridan - to‘g‘ri chet el investitsiyalari motivlari va gepotizalari. To‘g‘ridan - to‘g‘ri chet el investitsiyalarining makroiqtisodiy va mikroiqtisodiy gepotizalari.

Tashqi savdo nazariyasida to‘g‘ridan - to‘g‘ri chet el investiyalarining gepotizalari va modellari.

Sanoatda innovatsion faoliyat tushunchasi, innovatsion faoliyat funksiyalari va innovatsiyalar tasnifi

Innovatsion faoliyat tushunchasi. Innovatsion loyiha, innovatsion jarayon tushunchalari. Korxonada innovatsion menejerning asosiy vazifalari. Innovatsion jarayonga ta’sir qiluvchi omillar. Innovatsiyalar tushunchasi va ularning tasnifi. Innovatsion tovarni yaratish jarayonining bosqichlari. Innovatsion faoliyatni boshqarish tizimlariga qo‘yiladigan asosiy talablar. Ilmiy-tadqiqot va tajriba – konstruktorlik ishlarini boshqarish tizimi.

Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solinishi

O‘zbekiston Respublikasida innovatsion faoliyatning huquqiy asoslari. Innovatsion jarayonlarni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlanishi. Ilmiy izlanishlar, fundamental tadqiqotlar va innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlovchi jamg‘armalar. Innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlanishning nodavlat shakllari. Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishda xorij tajribasi. Sanoati rivojlangan davlatlarda ilmiy-innovatsion rivojlanish modellari.

Sanoatda innovatsion faoliyatning tashkiliy shakllari va uning xususiyatlari

Innovatsion tashkilotlar tasnifi. Violentlar, patentlar, kommutantlar va ekplerentlar strategiyalari. Kichik biznesning xususiyatlari. Ixtisoslashgan va kompleks innovatsion tashkilotlarining o‘ziga xos xususiyatlari. Loyiha konstruktorlik tashkilotlari va maxsus konstruktorlik byurolari, ilmiy-tadqiqot, marketing tashkilotlari, ilmiy-tadqiqot institutlari, qurilish-montaj tashkilotlari, texnopark, texnopolis kabi tashkilotlarda innovatsion faoliyatini olib borish. Innovatsion tashkilotlarning tuzilmalari tasnifi va vazifalari. Tuzilmaviy qayta qurish – tashkilotning raqobatbardoshligini oshirishning asosiy vositasi.

Sanoat innovatsion faoliyatda tavakkalchilikni boshqarish asoslari

Tavakkalchilik tushunchasi va uning mohiyati. Tavakkalchilikning obyekti va subyekti. Tavakkalchilik tasnifi. Tavakkalchilikni pasaytirish usullari va omillari: tavakkalchilikdan qochish; tavakkalchilikni taqsimlash; tavakkalchilik manbalarini lokalizatsiyalash va diversifikatsiyalash. Tavakkalchilikni boshqarishning uslubiy asoslari. Tavakkalchilikning ichki va tashqi omillarining monitoringi va tahlili. Tavakkalchilikni baholash va uni optimallashtirish. Tavakkalchilikni boshqarish samaradorligini baholash.

Sanoatda innovatsion faoliyatning kompleks ta’minoti

Innovatsion faoliyatning huquqiy ta’minoti. Me’yoriy-uslubiy ta’minot. Normativ aktlar va standartlar. Qoidalar va yo‘riqnomalar. Innovatsion faoliyatni boshqarishning resurs ta’minoti va resurslar turlari. Moliyaviy ta’minot,

moliyalashtirishni tashkil etishning tamoyillari va vazifalari. Innovatsion faoliyatni boshqarishning axborot ta'minoti va innovatsiyalar statistikasi. Kommunikatsiyalar va axborotlar sifatiga bo'lgan asosiy talablar. Ilmiy-texnikaviy axborot resurslarini yaratish.

Sanoatda yangiliklar va innovatsiyalar portfelini shakllantirish

Innovatsiya obyektlarini ularning nodirligi asosida raqobatbardoshligini ta'minlash asoslari. Raqobat ustunliklarini baholash. Turli obyektlarning raqobat ustunliklarini ta'minlovchi an'anaviy omillar. Tashqi va ichki omillar. Personal, mahsulot va xizmatlar. Tarmoq, mintaqa va mamlakat miqyosida raqobat ustunliklarini ta'minlash. Raqobat qonunini tahlil qilish. Tashkilot va uning raqobatchilarining raqobatbardoshligini tahlil qilish. Yangiliklar va innovatsiyalar portfelining tarkibi.

Venchur shaklidagi innovatsion biznes

Venchur kapitalining iqtisodiy vazifalari. Venchur kapitali va venchur biznesi. Tavakkalchilikka asoslangan biznesni moliyalashtirishning asosiy xususiyatlari. Venchur asosidagi moliyalashtirishning ustivor yo'nalishlari. Moliyaviy tavakkalchilikni minimallashtirishning asosiy tamoyillari. Venchur kapitali manbaalari. Venchur asosidagi biznesni davlat tomonidan tartibga solish. Tavakkalchilikka asoslangan investitsiyalarni moliyaviy baholash usullari va asosiy tushunchalari. O'zbekistonda venchur asosida moliyalashning istiqborllari.

Sanoat mahsulotlarini xalqaro standartlashtirish

Xalqaro standartlarni shakllanishi, rivojlanishi va amal qilishi. ISO idoralari ishining mazmuni. Standartlash bo'yicha xalqaro tashkilotlarning maqsadi va vazifalari. Xalqaro standartlarning xalqaro savdo va hamkorlikka ta'siri. ISO-9001 sifat tizimini qo'llashning xususiyatlari. ISO-9002 sifat tizimi bo'yicha ishlarning mazmuni. ISO-9003 sifat tizimini qo'llash yo'nalishlari. ISO-9001, 9002, 9003 sifat tizimidan foydalanishning xususiyatlari va farq qiluvchi tomonlari. Standartlash bo'yicha mintaqaviy tashkilotlar faoliyatining xususiyatlari (ISO, MEK, SEN, SENELEK va boshqalar).

Sanoatda mahsulotni sertifikatlashtirishning tashkiliy-huquqiy asoslari

Mahsulotni sertifikatlash sohasidagi asosiy tushunchalar. Sertifikatlashtirishning maqsadi va vazifalari. O'zbekistonda sertifikatlashtirishning huquqiy asoslari. Sertifikatlash bo'yicha davlat idoralari va ularning vazifalari. Sertifikatlash obyekti va subyekti. Tovarni sertifikatlashni amalga oshirish tartibi. Majburiy va ko'ngilli sertifikatlash va uni amalga oshirish shartlari. Sertifikatlashtirish bo'yicha ishlarni litsenziyalash. Sertifikatlash natijalari: sertifikat va muvofiqlik belgisi. Import va eksport mahsulotlarini sertifikatlashning xususiyatlari. Sertifikatlashni amalga oshirish bo'yicha ISO xalqaro tashkilotining

tavsiyalari. Xorijiy mamlakatlarda sertifikatlash tajribalari (Germaniya, Fransiya, Yaponiya).

II BO‘LIM. MATEMATIK MODELASHTIRISH VA MATEMATIK STATISTIKA ASOSLARI

Matematik modelashtirishga kirish

Matematik modelashtirish obyektiv voqelikni bilish va zamonaviy texnologiyalarni yaratish vositasi sifatida. Matematik modelashtirish va ilmiy-texnik taraqqiyot. Matematik modelashtirish va hisoblash eksperimenti. Matematik modelashtirish - bilishning universal usuli. «Model-algoritm-programma» uchligi matematik modelashtirishning ustuni sifatida. Matematik modelashtirish bosqichlari. Modellarning turlari. Matematik modellarning sintezi uslubi. Tabiatning asosiy qonunlaridan matematik modellarni hosil qilishga misollar. Atrofimizdagi olam qonunlarining chiziqsizligi, chiziqsiz matematik modellar va chiziqsizlikning kelib chiqishi. Chiziqsiz matematik modellarni saqlanish qonunlari asosida ishlab chiqish.

Algoritmlar va programmalarni yaratish

Samarali algoritmlarni qurish va tahlil qilish muammolari. Ma'lumotlar tuzilmalari va iqtisodiy masalalarning algoritmlari. Zamonaviy operatsion tizimlar. Dasturlash tillarining sharhi, iqtisodda ma'lumotlar ombori. Amaliy programmlar paketlari (Matlab, Mathcad, Mathematica, Maple). Matlab, Mathcad, Mathematica, Maple paketlarida masalalar yechish. Iqtisodiy masalalarni vizuallashtirish usullari. Axborotlarni himoyalash muammolari. Axborotlarni himoyalash usullari, Xesh-funksiyalar, raqamli imzolar.

Moliyaviy va iqtisodiy jarayonlarning ba'zi bir modellari

Reklama kompaniyasini tashkil qilish modeli. Korxona qarzlarini hisobga olish. Bozor iqtisodiyoti muvozanatining makromodeli. Iqtisodiy o'sishning makromodeli.

Ehtimollar nazariyasi asoslari

Elementar hodisalar fazosi. Hodisalar va ular ustida amallar. Ehtimollar nazariyasining aksiomatik qurilishi. Ehtimollikning ta'rifi va uning xossalari. Shartli ehtimol. Hodisalarning bog'liqsizligi. Bernulli sxemasi. Bog'liqsiz tajribalar ketma-ketligi uchun limit teoremlar. Tasodifiy miqdor. Tasodifiy miqdor taqsimot funksiyasi. Tasodifiy miqdorning sonli xarakteristikalar: matematik kutilma, dispersiya, momentlar. Katta sonlar qonuni. Markaziy limit teoremasi.

Tanlanma usuli tushunchasining asoslari

Bosh to'plam. Tanlanma. Tanlanma xarakteristikalar. Empirik taqsimot funksiyasi va uning xossalari.

Nuqtaviy baholash

Parametrik taqsimotlar oilasi. Yetarli statistikalar tushunchasi. Siljimaganlik, asoslilik va effektivlik. Baholarni olish usullari: momentlar usuli va haqiqatga maksimal o'xshashlik usuli.

Interval baholash

Tanlanma taqsimoti parametrlarining interval baholari. Ishonchlilik ehtimolligi. Ishonchlilik intervali. Normal taqsimot parametrlari uchun ishonchlilik intervallari. Normal qonuniyat bilan bog'liq taqsimotlar: gamma taqsimot, Styudent taqsimoti, Fisher taqsimoti.

Gipotezalarni tekshirish

Statistik gipoteza tushunchasi. Muvofiklik kriteriysi. Kriteriy quvvati. Tanlanmaning bir jinslilik gipotezasini tekshirish. Bog'liqsizlik gipotezasini tekshirish: Pirsonning Xi-kvadrat kriteriysi. Fisher kriteriysi. Styudent kriteriysi.

Regression analiz

Regression va korrelyatsion bog'liqliklar. Korrelyatsiya koeffitsienti va uning xossalari. Kichik kvadratlar usuli. Ko'p o'lchovli korrelyatsion analiz. Nochiziqli regressiya tenglamasi. Faktorli analiz.

Ekonometrika va statistika

Ekonometrikaning ta'rifi. Ekonometrik modellarning qo'llanish sohalari.

Juftlik chiziqli regressiya

Nazariy va empirik regressiya tenglamasi. Kichik kvadratlar usulining qo'llanilishi (Gauss-Markov sharti). Juftlik chiziqli regressiya tenglamasi koeffitsientlarini statistik ahamiyatliligini baholash: Styudentning t-kriteriysi. Chiziqli regressiya tenglamasi koeffitsientlari uchun interval baholar. Regressiya tenglamasini baholashda statistik ahamiyatliligi: Fisherning F-kriteriysi. Bog'liqli o'zgaruvchilar uchun ishonchlilik intervali.

To'plamli chiziqli regressiya

To'plamli regressiya tushunchasi. To'plamli regressiyaning klassik chiziqli modeli. Kichik kvadratlar usuli bilan to'plamli chiziqli regressiya tenglamalari parametrlarini baholash. Styudent t-kriteriysining to'plamli regressiya modellar uchun tadbiqi, ishonchlilik intervali. To'plamli R^2 determinatsiya koeffitsienti. Fisher F-kriteriysining to'plamli regressiya modellari uchun qo'llanilishi.

Chiziqsiz regressiya

Darajali modellar. Kobb - Duglasning ishlab chiqarish funksiyasi. Teskari model. Polinomial model. Ko'rsatkichli model. Modellarni tanlash. Xatolik turlari, ularning uchrashi va to'g'rilash. Modelning qoldiq hadini tekshirish.

Vaqt qatorlari va bashorat qilish

Rivojlanishning asosiy tendensiyalari va ulardan chetlanish. Statsionar vaqt qatorlari. Avtokorrelyatsiya funksiyasi, korrelogramma, xususiy avtokorrelyatsiya funksiyasi. Vaqt qatorlarini analitik tekislash. Vaqt qatorlari modellari asosida bashorat qilish.

Bog'liqlilikning statistik tekshirilishi

Regression analizning asosiy masalasi. Chiziqli regressiya tenglamasi. Tanlanma korrelyatsiya koeffitsienti va uning xossalari. Korrelyatsiya koeffitsientining ahamiyatliligi. To'plamli regressiya. Chiziqsiz korrelyatsion bog'liqlik. Bosh komponentalar usuli. Statistik masalalarni yechish uchun Microsoft Exceldan foydalanish. Statistika - statistik tahlil paketi. Statistika paketining funksiyalari. Ma'lumotlarni statistik tahlili.

TAVSIYA ETILADIGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.09.2023-yildagi “O‘zbekiston-2030” strategiyasi to‘g‘risidagi PF-158-sonli Farmoni. <https://lex.uz/docs/6600413>
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida” gi PF-60-son Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 6-iyuldagi “2022-2026-yillarda O‘zbekiston Respublikasining Innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” gi PF-165-son Farmoni.
4. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 17-fevraldagi “Maxsus iqtisodiy zonalar to‘g‘risida”gi 604-sonli Qonuni.
5. O‘zbekiston Respublikasining Qonuni. O‘zbekiston Respublikasining Soliq kodeksiga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida. O‘RQ-599-son, 2019-yil 30-dekabr.
6. “Qishloq xo‘jaligiga mo‘ljallanmagan yer uchastkalarini xususiylashtirish to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasining Qonuni 2019-yil 13-avgustdagi №O‘RQ-552 sonli qonuni.
7. O‘zbekiston Respublikasining Qonuni. 2020-yil uchun O‘zbekiston Respublikasining davlat byudjeti to‘g‘risida. O‘RQ-589-son, 2019-yil 9-dekabr.
8. O‘zbekiston Respublikasining Qonuni. 2021-yil uchun O‘zbekiston Respublikasining davlat byudjeti to‘g‘risida. O‘RQ-657-son, 2020-yil 25-dekabr.
9. O‘zbekiston Respublikasining «Turizm to‘g‘risida»gi Qonuni, 2019-yil 18-iyul.
10. O‘zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi. Yangi tahriri. 2020
11. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta‘minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi farmoni. “Xalq so‘zi” gazetasi // 2016-yil 3-dekabr soni.
12. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli "2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida"gi Farmoni.
13. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida. 2017-yil 7 fevral, PF-4947-son. - <https://lex.uz/docs/3107036>
14. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha vakili institutini ta‘sis etish to‘g‘risida. 2017-yil 5-may, PF-5037-son. - <https://lex.uz/docs/3193118>
15. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Valyuta siyosatini liberallashtirish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 2017-yil 2-sentyabrdagi PF-5177sonli farmoni, O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi axborot tizimi (www.lex.uz).

16. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Soliq ma‘muriyatchiligini tubdan takomillashtirish, soliqlar va boshqa majburiy to‘lovlarning yig‘iluvchanligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2017-yil 18-iyuldagi PF-5116-sonli Farmoni

17. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Pul-kredit siyosatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2017-yil 13-sentyabrdagi PQ-3272-sonli qarori, O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi axborot tizimi (www.lex.uz).

18. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 2-sentyabrdagi «Valyuta siyosatini liberallashtirish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida»gi PF-5177-sonli farmoni // O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami. – Toshkent, 2017.

19. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 9-yanvardagi PF-5296-sonli «O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi Farmoni. (Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 10.01.2018 y., 06/18/5296/0534-son).

20. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Iqtisodiyotni yanada rivojlantirish va iqtisodiy siyosat samaradorligini oshirishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2019-yil 8-yanvardagi PF-5614-sonli farmoni, O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi axborot tizimi (www.lex.uz).

21. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 18-noyabrdagi PF-5877-sonli «Inflyatsion targetlash rejimiga bosqichma-bosqich o‘tish orqali pul-kredit siyosatini takomillashtirish to‘g‘risida»gi Farmoni. (Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.11.2019 y., 06/19/5877/4036-son).

22. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. Soliq va bojxona imtiyozlari berilishini yanada tartibga solish chora-tadbirlari to‘g‘risida. PF-5755-son, 2019-yil 27-iyun.

23. “O‘zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. 2019-yil 5-yanvar, PF-5611 son.

24. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2020-2025-yillarga mo‘ljallangan O‘zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to‘g‘risida”gi 2020-yil 12-maydagi PF–5992-sonli Farmoni.

25. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 2-martdagi “2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar Strategiyasini “Ilm, ma‘rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturi to‘g‘risida”gi PF-5953-sonli Farmoni.

26. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. Koronavirus pandemiyasi va global inqiroz holatlarining iqtisodiyot tarmoqlariga salbiy ta‘sirini yumshatish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida. PF–5969-son, 2020-yil 19-mart.

27. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. Koronavirus pandemiyasi davrida aholi, iqtisodiyot tarmoqlari va tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida. PF–5978-son, 2020-yil 3-aprel.

28. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. Koronavirus pandemiyasi davrida aholi va tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida. PF–5986-son, 2020-yil 27-aprel.

29. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 3-apreldagi “Koronavirus pandemiyasi davrida aholi, iqtisodiyot tarmoqlari va tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” gi PF-5978-son Farmoni.

30. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. Koronavirus pandemiyasi davrida aholi, iqtisodiyot tarmoqlari va tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida. 2020-yil 3-aprel, PF-5978-son. - [https:// www.lex.uz/](https://www.lex.uz/)

31. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. Koronavirus pandemiyasi davrida aholi va tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida. 2020-yil 18-may, PF-5996-son. - <https://lex.uz/docs/4815474>

32. 2020-2024-yillarda tovar va moliya bozorlarida raqobatni rivojlantirish strategiyasi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-iyuldagi PF-6019-son [Farmoniga](#) 1-ilova. - [https://lex.uz/docs/ 4887654#4889230](https://lex.uz/docs/4887654#4889230)

33. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqobat muhitini yanada rivojlantirish va iqtisodiyotdagi davlat ishtirokini qisqartirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi Farmoni. 2020-yil 6-iyul, PF-6019-son. - <https://lex.uz/docs/4887654#4889230>

34. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni. - [https:// www.lex.uz/](https://www.lex.uz/)

35. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 2-martdagi PF-5953-son [Farmoniga](#) ilova. 2017 - 2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini «Ilm, ma‘rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili»da amalga oshirishga oid davlat dasturi. - <https://lex.uz/docs/4751561>

36. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-iyuldagi PF-6019-son [Farmoniga](#) 1-ilova. 2020-2024-yillarda tovar va moliya bozorlarida raqobatni rivojlantirish strategiyasi. - <https://lex.uz/docs/4887654#4889230>

37. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. 2017 - 2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini «Ilm, ma‘rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili»da amalga oshirishga oid davlat dasturi to‘g‘risida. - <https://lex.uz/docs/4751561>

38. “2017 - 2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha harakatlar strategiyasini «yoshlarni qo‘llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili»da amalga oshirishga oid

davlat dasturi to‘g‘risi”dagi 2021-yil 3-fevral PF-6155-sonli O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni;

39. “O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning 2020 — 2030-yillarga mo‘ljallangan strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risi”dagi 2019-yil 23-oktyabr PF-5853-sonli O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni.

40. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 10-yanvardagi «Iqtisodiy rivojlanish sohasida davlat siyosatini amalga oshirish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi PF-5621-son Farmoni.

41. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 2-martdagi “2017 — 2021-yillarda o‘zbekiston respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha harakatlar strategiyasini «Ilm, ma‘rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili»da amalga oshirishga oid davlat dasturi to‘g‘risida”gi PF-5953-sonli Farmoni.

42. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi “O‘zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida” gi PF-4947-sonli Farmoni.

43. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentning 2018-yil 21-sentyabrdagi «2019–2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida»gi PF-5544-son Farmoni. - [https:// www.lex.uz/](https://www.lex.uz/)

44. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 29-iyundagi “O‘zbekiston Respublikasining soliq siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni

45. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. Koronavirus pandemiyasi va global inqiroz holatlarining iqtisodiyot tarmoqlariga salbiy ta‘sirini yumshatish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida. 2020-yil 19-mart, PF-5969-son. - [https:// www.lex.uz/](https://www.lex.uz/)

46. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 10.01.2019-yildagi “Urbanizatsiya jarayonlarini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi PF-5623 Farmoni.

47. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning 2020 — 2030-yillarga mo‘ljallangan strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” gi PF-5853-sonli Farmoni. lex.uz

48. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 12-sentyabrdagi "Respublika bank tizimining barqarorligini yanada oshirish va yaxshilash chora-tadbirlari to‘g‘risida" gi PQ-3270-sonli Qarori.

49. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 23-martdagi “Bank xizmatlari ommabopligini oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” gi PQ-3620-sonli Qarori.

50. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Mamlakatning oziq-ovqat xavfsizligini yanada ta‘minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 16.01.2018 y. PF-5303 sonli Farmoni.

51. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 12-dekabrda “Texnik jihatdan tartibga solish, standartlashtirish, sertifikatlashtirish va metrologiya tizimlarini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4059-sonli

qarori.

52. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. Aholi bandligini ta’minlash borasidagi ishlarni takomillashtirish va samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. PQ-3856-son, 2018-yil 14-iyul.

53. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 13 sentyabrdagi «Pul-kredit siyosatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi PQ-3272-son qarori // O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami. – Toshkent, 2017.

54. 2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini “Xalq bilan muloqot va inson manfaatlar yili”da amalga oshirishga oid Davlat dasturini o‘rganish bo‘yicha ilmiy-ommabop risola. – Toshkent: “Ma’naviyat”, 2017. – 268 b.

55. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Qarori. Mahalliy byudjetlarning daromadlar bazasini kengaytirish zaxiralarini aniqlash ishlarini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida. 445-son, 2017-yil 29-iyun.

56. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. O‘zbekiston Respublikasining “2020-yil uchun O‘zbekiston Respublikasining davlat byudjeti to‘g‘risida”gi qonuni ijrosini ta’minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida. PQ-4555-son, 2019-yil 30-dekabr.

57. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. Hunarmandchilikni yanada rivojlantirish va hunarmandlarni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida. PQ-4539-son, 2019-yil 28-noyabr.

58. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. Soliq ma’muriyatchiligini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida. PQ-4389-son, 2019-yil 10-iyul.

59. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan “Soliq ma’muriyatchiligida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” 2020-yil 5-iyunda 359 sonli qarori <https://lex.uz/docs/4844692>

60. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. Tadbirkorlik faoliyati va o‘zini o‘zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solishni soddalashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. PQ-4742-son, 2020-yil 8-iyun.

61. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning Oliy Majlis va O‘zbekiston xalqiga 2020-yil 29-dekabrda Murojaatnomasi. Elektron manba: <https://president.uz/uz/lists/view/4057>

62. “Bilimli avlod – buyuk kelajakning, tadbirkor xalq – farovon hayotning, do‘stona hamkorlik esa taraqqiyotning kafolatidir” Prezident Shavkat Mirziyoyevning O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 26-yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruzasi <https://gov.uz/uz/news/view/19987>

63. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent: O‘zbekiston, – 2016-y.

64. Sh.Mirziyoyev. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. T.: "O‘zbekiston", 2017y.

65. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruzasi (2017-yil 14-yanvar). – www.uza.uz

66. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi 2020-yil 29-dekabr <https://president.uz/uz/lists/view/4057>

67. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Birlashgan millatlar tashkiloti Bosh assambleyasi 75-sessiyasida so'zlagan nutqini o'rganish va keng jamoatchilik o'rtasida targ'ib qilish. O'quv qo'llanma. T.: "Ma'naviyat", 2021.- 280 b.

68. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasida iqtisodiy islohotlarni izchil davom ettirish asosida 2021-yilda strategik maqsadlarga erishish yuzasidan amalga oshiriladigan ustuvor yo'nalishlarni keng jamoatchilik orasida targ'ib qilish bo'yicha ilmiy-ommabop risola. – T.: "Ma'naviyat", 2021.- 248 b.

69. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi (№ 06/04-01-32/3953) hamda O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi (№12-37999)ning "Yuridik va jismoniy shaxslarga soliq solish tartibiga 2020-yil 1-yanvardan kiritilayotgan o'zgarishlar to'g'risida Axborot xabari". 2019-yil 30-dekabr.

70. O'zbekiston Respublikasi Turizm va sport vazirligi "COVID-19" pandemiyasi oqibatlarini yumshatish va turistlar oqimini qayta tiklash maqsadida turbiznesni qo'llab quvvatlash va ichki hamda tashqi turizmni yanada rivojlantirish va qayta tiklash bo'yicha chora-tadbirlar kompleksi. 2021-yil.

71. Respublikasi Prezidentining Farmoni. 2017 - 2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini «Faol tadbirkorlik, innovatsion g'oyalar va texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash yili»da amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida. 2018-yil 22-yanvar, PF-5308-son. - <https://lex.uz/docs/3516847>

72. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 21-iyundagi "Kichik sanoat zonalari faoliyatini muvofiqlashtirish va boshqarishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4363-sonli qarori.

73. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-avgustdagi "Erkin iqtisodiy zonalar samarali faoliyat ko'rsatishi uchun vazirliklar, idoralar va joylardagi davlat hokimiyati organlarini muvofiqlashtirishni kuchaytirish va ularning mas'uliyatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3175-sonli qarori.

74. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Erkin iqtisodiy zonalar va kichik sanoat zonalari faoliyati samaradorligini oshirish borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida» 2017-yil 25-oktyabrdagi PQ-3356-son qarori.

75. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2014-yil 3-iyuldagi "Davlat mulki obyektlarini kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlariga sotish borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-2200-sonli qarori.

76. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 1-maydagi “Sanoat kooperatsiyasini yanada rivojlantirish va talab yuqori bo‘lgan mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4302-sonli qarori

77. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 18-maydagi “Toshkent shahrida kichik sanoat zonalarini tashkil etish to‘g‘risida”gi PQ-2973-sonli qarori.

78. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Toshkent shahrida kichik sanoat zonalarini barpo etish to‘g‘risida”gi 2018-yil 21-dekabrda PQ-5600-sonli qarori.

79. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Surxondaryo viloyatida kichik sanoat zonalarini barpo etish to‘g‘risida 2018-yil 29-martdagi PQ-3636-sonli qarori.

80. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qashqadaryo viloyatida kichik sanoat zonalarini barpo etish to‘g‘risida 2018-yil 29-martdagi PQ-3635-sonli qarori.

81. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Navoiy viloyatida kichik sanoat zonalarini barpo etish to‘g‘risida”gi 2018-yil 5-iyundagi PQ-3774-sonli qarori.

82. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Namangan viloyatida kichik sanoat zonalarini barpo etish to‘g‘risida”gi 2018-yil 2-iyuldagi PQ-3826-sonli qarori.

83. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Sirdaryo viloyatida kichik sanoat zonalarini barpo etish to‘g‘risida”gi 2017-yil 10-avgustdagi PQ-3194-sonli qarori.

84. Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 9-martdagi “Kichik sanoat zonalarini to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi 134-sonli qarori.

85. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasining 2020-2022-yillarga mo‘ljallangan investitsiya dasturini amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. 2020-yil 9 yanvar, PQ-4563-son.

86. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «Obod qishloq» va «Obod mahalla» dasturlarini amalga oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 2021-yil 2-apreldagi PQ-5048 sonli qarori

87. “Kambag‘al va ishsiz fuqarolarni kasb-hunarga o‘qitish tizimini takomillashtirish hamda mehnat organlari faoliyati samaradorligini oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 5-apreldagi 183-son Qarori;

88. Sh.Mirziyoyev. «Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz» // O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo‘shma majlisidagi nutqi // Xalq so‘zi gazetasi, 2016-yil 15-dekabr.

89. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi / “Xalq so‘zi”, 2017-yil 23-dekabr, № 258

90. Mirziyoyev Sh.M. Oliy Majlisga Murojaatnomasi //Xalq So‘zi, 2020-yil 25-yanvar, № 19 (7521).

91. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning Oliy majlisga murojaatnomasi. 2020-yil 24-yanvardagi ma‘ruzasi. “Xalq so‘zi”.

92. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev raisligida 2020-yil 7-may kuni hududlar iqtisodiyotini rivojlantirishning muhim yo‘nalishlariga bag‘ishlab o‘tkazilgan videoselektor materiallari.

93. Berkinov B.B., Asqarova M.T., Abduraximova S. O‘zbekistonni rivojlanish strategiyasi: O‘quv qo‘llanma. – T.: 2019.–78 bet.

94. Berkinov B.B. Institutsional iqtisodiyot: Darslik. 3-nashr, qayta ishlangan. – T.: Iqtisodiyot, 2018. – 256 b.

95. Monetar siyosatning 2019-yil va 2020–2021-yillar davriga mo‘ljallangan asosiy yo‘nalishlari.

96. Mullajonov F.M. va boshq. O‘zbekiston Respublikasi bank tizimi / To‘ldirilgan ikkinchi nashri. T.: O‘zbekiston, 2011. 27 b., 154 b., 129 b.

97. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki yillik hisoboti.2020-yil.

98. Monografiya - Salimov B.T., Salimov B.B. “Kichik sanoat zonalarini barpo etish va rivojlantirishning tashkiliy iqtisodiy asoslarini takomillashtirish”. – T.: Iqtisodiyot, 2020.

99. A.Ortiqov Sanoat iqtisodi. Darslik. Toshkent, TDIU, 2015-236 b.

100. Maxmudov E.X. Korxona iqtisodiyoti. O‘quv qo‘llanma. – T.: O‘zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg‘armasi nashriyoti, 2005, – 170 b.

101. Maxmudov E.X., Isoqov M.Yu. Biznes - rejalashtirish. O‘quv qo‘llanma. –T.: O‘zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg‘armasi nashriyoti, 2005, – 160 b.

102. Babayeva N., Raximova M., Xalimova M. Biznes reja tuzish bo‘yicha qo‘llanma. BMTTDning O‘zbekistondagi vakolatxonasi, 2012

103. Maxmudov E.X. Korxona iqtisodiyoti. O‘quv qo‘llanma. –T.: O‘zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg‘armasi nashriyoti, 2006, – 208 b.

104. B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov va boshqalar. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning «Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O‘zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo‘llari va choralari» nomli asarini o‘rganish bo‘yicha o‘quv qo‘llanma. – T.: Iqtisodiyot, 2009. – 120 b.

105. Ortiqov A. va boshqalar. Sanoat korxonalarida ishlab chiqarishni tashkil etish. O‘quv qo‘llanma. –T.: O‘zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg‘armasi nashriyoti, 2004, - 256 bet.

106. Попов В.М. Сборник бизнес- планов: С рекомендациями: учебно - методическое пособие / под ред. д. э. н., проф. Попова.В.М, и д. э. н. Ляпунов С.И. - 6-е изд, стер- М.: KNORUS, 2008. - 336s.

107. Экономика предприятия: учебник / под ред. проф. Волкова О.И. и дос. Девяткина О.В. – 3-е изд., перераб. и доп. - М.: INFRA-М, 2008. - 601s.

108. A. Sh. Bekmurodov U.V. G‘ofurov. O‘zbekistonda Iqtisodiyotni liberallashtirish va modernizatsiyalash: Natijalar va ustuvor yo‘nalishlar. O‘quv qo‘llanma.-T. TDIU – 102 b.

109. Hajra Choudhury, “Elements of Workshop Technology”, Vol. I and II, Media Promoters and Publishers Pvt., Ltd., Mumbai, 2013.

110. Serope Kalpajian, Steven R.Schmid, “Manufacturing Processes for Engineering Materials”, 4/e, Pearson Education, Inc. 2014.
111. “Principles of Foundry Technology”, Jain P.L., Tata McGraw hill 2010
112. Roy. A. Linberg, “Process and Materials of Manufacture”, PHI, 2014.

**08.00.03- “Sanoat iqtisodiyoti” ixtisosligi bo‘yicha imtihonning
BAHOLASH MEZONLARI**

Davlat attestatsiyasi imtihonlari yozma ish shaklida biletlar bo‘yicha qabul qilinadi va ballarda baholanadi.

Eng yuqori umumiy ball 100 ga teng.

Imtihon biletida 4 savol kiritilib, har bir savol 25 ball bilan baholanadi.

Har bir savol quyidagicha baholanadi:

0-6 ball	- faqat umumiy ta’rif berilgan bo‘lsa.
7-12 ball	- umumiy ta’rif berilib, izohlangan bo‘lsa.
13-18 ball	- umumiy ta’rif va izoh berilib, savol chizma yoki eskiz, kerakli grafik tasvirlashlar bilan berilgan bo‘lsa.
19-25 ball	- umumiy ta’rif va izoh berilib savol chizma yoki eskiz, kerakli grafik tasvirlashlar va misollar keltirilib, savol atroflicha yoritilgan bo‘lsa.